

Què implica l'estat d'alarma?

La mesura dona potestat al govern espanyol per decretar una quarantena generalitzada, requisar bens, ocupar fàbriques o, fins i tot, limitar el consum de productes de primera necessitat

Ciudadans amb mascareta, a Barcelona. | Adrià Costa

Decretat l'estat d'alarma a Espanya. La pandèmia de coronavirus està portant les estructures bàsiques al límit i el govern espanyol ha sortit al pas aquest divendres per intentar revertir la situació.

L'anunci de Pedro Sánchez, que serà concretat i aprovat en un consell de ministres, situa l'Estat en un escenari radicalment excepcional -altera per complet el dia a dia dels ciutadans-, però no inèdit. La mesura li permetrà, per exemple, decretar la quarantena generalitzada, ocupar fàbriques, requisar bens o limitar el consum de determinats productes. Ho expliquem.

Què és l'estat d'alarma?

L'estat d'alarma està regulat a l'article 116 de la Constitució, i es desenvolupa a la Llei Orgànica 4/1981 d'Estat d'Alarma, Excepció i Setge. Els tres escenaris són graduals: el menys greu és el d'alarma. Després ja vénen, amb gravetat progressivament major, el d'excepció i el de setge. Aquest últim s'activaria en un escenari prebèl·lic. El d'alarma es contempla en casos de "greus crisis sanitàries", com epidèmies com l'actual, catàstrofes naturals o de "greu alteració de la normalitat".

Com s'aplica?

El declara mitjançant un decret el consell de ministres, el qual serà aprovat i concretat aquest

divendres, i té un termini màxim de quinze dies. Per tant, en aquest cas, s'allargarà fins al 28 de març. El govern espanyol l'ha de portar al Congrés dels Diputats, que s'hauria de reunir immediatament. Arribat el moment, la cambra també haurà de donar el seu vistiplau en cas que calgui prorrogar el termini més enllà de les dues setmanes.

En el cas actual, però, amb l'activitat aturada al Congrés arran dels casos positius de Covid-19 al grup parlamentari de Vox, hauria d'entrar en joc la Diputació permanent del Congrés. El reglament de la cambra baixa espanyola especifica (article 57 1b) que aquest òrgan haurà "d'exercir les competències que respecte dels estats d'alarma, excepció i lloc atribueix a la Cambra l'article 116 de la Constitució".

El propi decret determina l'àmbit territorial en què s'aplicaran les mesures. En aquest cas, l'abast és de tot l'Estat.

Què implica?

Amb la premissa de no vulnerar drets fonamentals, dona potestat al govern de l'Estat per limitar la circulació o l'estada de persones o vehicles en moments o llocs determinats, requisar bens i imposar prestacions personals obligatòries. En termes pràctics, l'executiu podrà, per exemple, decretar una quarantena generalitzada, com ha passat a Itàlia.

Per tant, amb l'estat d'alarma, les autoritats estan legitimades per deixar de recomanar a la gent de zones concretes que es quedi a casa i, directament, passar a obligar-la per llei. Qui no ho compleixi, s'exposa a sancions. També podran limitar el consum de productes de primera necessitat, així com impartir "les ordres necessàries" per assegurar l'abastiment dels mercats i el funcionament dels serveis dels centres de producció d'aquests productes imprescindibles.

L'estat d'alarma també permet al govern intervenir i "ocupar transitòriament" indústries, fàbriques, tallers, explotacions o locals de "qualsevol naturalesa". En definitiva, qualsevol empresa o edifici, exceptuant els domicilis privats. Això permetria a l'Estat, per exemple, situar sota el seu control tots els hospitals del país, públics i privats, com ja està passant a Madrid.

Via per a ajornar eleccions autonòmiques?

L'estat d'alarma obriria la porta també a convertir-se en un instrument legal per ajornar les eleccions basques i gallegues, pendents d'un fil des de l'inici de la crisi del covid-19 a l'Estat. En el nou escenari en què entra el país, el govern central està facultat per posar a les seves ordres tots els funcionaris i treballadors públics i imposar-los "serveis extraordinaris". Caldria veure si s'acaba utilitzant l'article en aquest sentit, i com.

La primera vegada, amb Zapatero

Curiosament, l'única vegada que s'havia aplicat fins ara l'estat d'alarma a Espanya va ser amb el govern socialista de José Luis Rodríguez Zapatero. El desembre del 2010, l'executiu el va fer servir per anul·lar la vaga de controladors aeris que, en aquell moment, amenaçava amb paraitzar els aeroports. El govern de Zapatero va aprofitar-lo per intervenir els centres de control aeri i situar-los sota el comandament de l'exèrcit.